

## **Türkiye Endüstrisinin Yeşil Dönüşümü Programı**

### **Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri Mekanizması Çalışma Grubu İkinci Toplantısı**

#### **Toplantı Tutanağı**

**Tarih:** 25 Kasım 2021, 10:30-12:00

#### **GÜNDEM:**

1. Birinci Toplantı Tutanağı Hakkında Bilgi Paylaşımı ve Yeni Katılımcılarla Tanışma
2. İki Toplantı Arasında AB ve Türkiye Nezdinde Gerçekleşen Gelişmeler Hakkında Bilgilendirme
3. B4G Program Çalışmaları Hakkında Bilgilendirme
4. Katılımcı Kurumların AYM ve Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri Odağındaki Çalışmaları Hakkında Paylaşımları
5. Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri Çalışma Grubu Çalışma Metodolojisinin Görüşülmesi
6. Önerilerin Alınması ve Kapanış

#### **GÜNDEM MADDELERİNİN GÖRÜŞÜLMESİ:**

##### **1. Birinci Toplantı Tutanağı Hakkında Bilgi Paylaşımı ve Yeni Katılımcılarla Tanışma:**

- Çalışma grubunun ilk toplantısının içeriği hakkında bilgi aktarıldı.
- Çalışma grubu aracılığı ile sektörlerin Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Avrupa Yeşil Mutabakatı Eylem Planı çerçevesinde ortak bir pozisyon belirleme amacı vurgulandı.

##### **2. İki Toplantı Arasında AB ve Türkiye Nezdinde Gerçekleşen Gelişmeler Hakkında Bilgilendirme:**

Çalışma grubu başkanı Bengisu Özenç iki çalışma grubu toplantısı arasında gerçekleşen önemli gelişmeleri aktardı. Buna göre:

- BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi sekreteryaasının Ekim ayı sonunda hazırladığı sentez raporu, ülkelerin sözleşmeye vermiş olduğu ulusal katkı beyanlarını içeriyor. Rapora göre, 113 ülke yeni ulusal katkı beyanında bulunuyor ve bu 113 ülkeden 70'i yüzyıl sonuna kadar net sıfır hedefine ulaşmayı amaçlıyor.
- Kasım ayında Glasgow'da gerçekleşen 26. Taraflar Konferansı, Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylayarak katıldığı ilk taraflar konferansı oldu. Türkiye, konferansa katılmadan önce Ek 1'den ayrılma talebini geri çekti. Ancak Türkiye önümüzdeki yıllarda bu talebini dile getirmeye devam edecek.
- Türkiye, 40'tan fazla ülke ile birlikte Glasgow Atılımları Ajandası'na taraf oldu. Bu Ajanda'nın hedeflediği dört temel adım: 2030 yılında tüm ülkeler için temiz enerjinin en uygun fiyatlı ve güvenilir olarak sağlanması, 2030 yılında taraf olan ülkelerde 0 emisyonlu araçların yeni normal olarak belirlenmesi ve uygun fiyatla erişimin

- kolaylaşması, 0 emisyonlu çelik üretiminin küresel pazar için bir seçenek hale gelmesi, yenilenebilir ve düşük karbon salımlı hidrojene erişimin sağlanması oldu.
- Türkiye özellikle kömür alanındaki deklarasyonlara ise taraf olmadı. Bunlardan biri olan Kömürden Temiz Enerjiye Geçiş Deklarasyonu, elektrik üretiminde temiz enerjiye geçişi konu alıyor. Bir diğeri, Temiz Enerji için Uluslararası Kamu Desteği Beyanı'na göre ülkeler, yatırım bankaları ve kalkınma ajansları, 2022 yılı sonundan itibaren enerji sektöründe fosil yakıtlara uluslararası yatırım ve destekleri sonlandıracaklarını bildirdi. Küresel Metan Taahhüdü ile 100'den fazla ülke 2030 yılına kadar 2020 küresel metan gazı emisyonları seviyesinin yüzde 30'unun altına inme sözü verdi. Petrol ve Gazın Ötesi İttifakı ile ittifak üyesi ülkeler, fosil gazdan aşamaları olarak çıkış için çalışacaklarını beyan etti.
  - Türkiye, Glasgow Mutabakatı'na olduğu haliyle imza attı. Mutabakatta fosil yakıtlar ve özellikle kömür hedeflerinin dile getirilmesi olumlu olarak karşılanırken, "kömürden aşamalı çıkış" ifadesinin son anda "kömürün aşamalı azaltımı" olarak değiştirilmesi Glasgow çıktılarının zayıf kaldığı yorumlarına neden oldu.
  - Kayıp ve zararların tazminine ilişkin finansman konusu çözümsüz kalan konulardan biri oldu. Yeşil iklim fonuna ilişkin tartışmalar da hala devam ediyor. 2020 yılı itibarıyla gelişmekte olan ülkelere yılda 100 milyar dolar sağlanması hedefinin 2025'e ertelendiği duyuruldu.
  - Mevcut politika ve eylemler altında sıcak artışının yüzyıl sonunda 2,8 dereceyi bulması bekleniyor. En iyi senaryoda bile bu seviye 1,8 dereceye ulaşıyor.

### 3. B4G Program Çalışmaları Hakkında Bilgilendirme & Katılımcıların Katkıları

- Şükrü Ünlütürk, B4G'nin çalışmaları ve Türkiye Endüstrisinin Yeşil Dönüşümü programı kapsamındaki gelişmeler hakkında bilgi verdi:
  - o B4G, savunuculuk ve farkındalık yaratma çalışmalarının yanı sıra sahada işletmelerin yeşil dönüşümüne katkı sağlamayı amaçlıyor. Bu doğrultuda işletmelerin karbon ve su ayak izinin ölçüleceği, yatırım ihtiyacı konusunda danışmanlık alacağı ve son olarak bu yatırımın finanse edilmesi için bankalar ile ilişki kurabileceği bir uçtan uca hizmet üzerine çalışılıyor.
  - o Çok sayıda ve farklı ölçeklerdeki işletmelerin karbon ayak izi ölçümünü kolay ve pratik bir şekilde yapabilmek amacıyla geliştirilen New Unicorn adlı girişim, bir dijital veri toplama ve analiz aracı geliştirdi. Program kapsamında çok sayıda işletme ve ürünün karbon oranlarını ölçüp ulusal çapta bir mevcut durum değerlendirmesi yapılması hedefleniyor.
  - o İşletmelerin yeşil dönüşümüne destek vermeyi amaçlayan hizmetin yapılacak pilot çalışması için hazırlıklar devam ediyor.
- New Unicorn ekibinden Cem Menase, ölçme değerlendirme sisteminin demo çalışmasını tanıttı:
  - o Bu araç, kapsam 1, 2, 3 doğrultusunda şirketlere kendi karbon yönetimini yapabilmesine olanak veriyor.
  - o ISO standartlarına göre geliştirilen sistem, girilen verilerin otomatik olarak uygun katsayılar ile hesaplanmasını sağlıyor.
  - o Her bir veri kalemi için fatura yüklemesi gerçekleştiriliyor.

- Bir doğrulama hizmeti için USB Certification ile çalışmaların devam ettiği iletildi.
- TÜRKÇİMENTO, büyük ölçekli sanayi tesislerinin farklı ihtiyaçlarına dikkat çekti. CBAM'ın ön gördüğü düzenlemeler olan kapsam 2 ve kapsam 3 metotlarının belirlenmesi gerektiğini vurguladı.
- TÇÜD, ölçme değerlendirme sisteminin büyük ölçekli firmalara uyumlandırılmasının önemli olduğunu belirtti. Sektör kuruluşlarının tesis içi kapsam 1 emisyonlarını 2015 yılından beri raporladığını ve doğrulattığını vurguladı. Ancak, kapsam 2 ve kapsam 3 emisyonları hakkında düzenlemeleri belirten mevzuatın netlik kazanmadığına dikkat çekti.
- ASSAN Alüminyum, KOBİ ve enerji yoğun olmayan sektörler için farkındalık yaratma ihtiyacını vurguladı.
- Bankacılık sektöründen Esra Kıvrak, bu çalışma ile bankaların kredilendirme süreçlerine karbon ölçümlerinin entegre edilmesi ve bu ölçümlerin kredi kararındaki etkisi konusunda bir iş birliğinin hedeflendiği belirtti. Bu doğrultuda, pilot çalışmanın sonunda ölçüm sistemine yeni soru setlerinin eklenebileceği gibi sektörel ayrışmanın da mümkün olabileceğini ekledi. Finans sektörünün bu ölçme değerlendirme sistemine ihtiyacı olduğunu vurguladı.
- Dr. Banu Demir Pakel (Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi), JPAL'dan sağlanan fonla CBAM'e uyum konusunda yürüttükleri proje hakkında sunum yaptı (Ek-2)
  - o Proje ile amaçlananlar: Türk ihracatçılarının üretim faaliyetleri sonucu oluşan karbon emisyonlarının mevcut değerlendirmesini yapmak; karbon emisyonunu azaltmaya yönelik programlar tasarlamak; ihracatçıları, AB'nin karbon salan üretim süreçlerine sahip mallara gümrük tarifeleri koyacak olan sınırda karbon düzenlemesi mekanizmasına hazırlamak; sanayi üretiminin ürün kompozisyonunu daha az karbon yoğun (yeşil teknoloji) ve yüksek katma değerli mallara kaydırmak.
  - o Pilot çalışma kapsamında yapılacaklar: Karbon düzenlemelerinden etkilenen SKDM ve DE öncelikli sektörlerdeki firmaları, SKDM'nin kendileri için doğurabileceği olası olumsuz etkiler ve bu olumsuz etkileri azaltıcı önlemler konusunda bilgilendirmek; yeşil dönüşüm için ihtiyaç duyabilecekleri ucuz finansmana (örn. EBRD kredileri) erişim konusunda rehberlik etmek.
  - o Katılımcılarla paylaşılacak firma anketinde genel firma bilgileri, firma üretim bilgileri (doğrudan SKDM tabii olan ürünler), firmaların devlet destekleri ve banka kredileri ile ilgili bilgileri/ deneyimleri, SKDM ile ilgili bilgileri ve halihazırda karbon ölçümü durumları yer alıyor.
- İMSAD, firmaların büyüklüklerine göre anket soruları güncellenmesi önerisini verdi. Finansal bilgi konusunda büyük ölçekli firmalardan yanıt almanın zor olacağını vurguladı.

#### 4. Katılımcı Kurumların AYM ve Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri Odağındaki Çalışmaları Hakkında Paylaşımları:

- İMSAD, kendi kurumsal yapısı doğrultusunda vereceği katkının teknik destekten ziyade yaygınlaştırma desteği olacağını bildirdi.
- İMSAD, Çevre Dostu Malzeme ve Sürdürülebilirlik komitelerinde AYM odaklı detaylı çalışmaların devam ettiğini bildirdi. Malzeme sektörünü ilgilendiren AYM konularında beş tane eğitim düzenlediğini ekledi. Şu anda ise komitelerin yeni bir eğitim programı için çalıştığına dikkat çekti. Son olarak İMSAD, her türlü desteği vermeye hazır olduğunu belirtti.
- EİB, farkındalık çalışmalarının ötesine geçerek sahaya odaklanan bu çalışmanın değerli olduğunu vurguladı. Hazır giyim sektöründe yaklaşık 25 firmanın yer aldığı bir çalışmanın başladığını belirtti. Demir- demir dışı metaller ihracatçı birliğinde bir grup oluştuğunu ve maden ile gıda sektörlerinde de grupların kurulacağını ekledi. Bu konuda grupların ve istekli olan firmaların mevcut olduğunu belirterek yapılacak çalışmaya destek verebileceğini vurguladı.
- Sınırdaki karbon vergisi konusunun ertelenmemesi ve eylemlerin bugünden planlanması gerekliliğine dikkat çekildi. Aksi takdirde tedarik sorunlarının gündeme geleceği vurgulandı.

#### **5. Sınırdaki Karbon Düzenlemeleri Çalışma Grubu Çalışma Metodolojisinin Görüşülmesi:**

- Grup katılımcılarına yollanan kurum ve kişi görev tanımına ilişkin anketle (Uzman Envanter Forumu) ilgili geri dönüşler rica edildi.
- Bir icra kurulu oluşturma yönündeki çalışmaları hızlandırmanın hedeflendiği belirtildi. Bu icra kurulunda sektörel derneklerden, bilgi sahibi firmalardan, STK'lardan temsilcilerin yer almasının amaçlandığına dikkat çekildi.
- İcra kurulunun görev gücü niteliğinde çalışıp bir eş başkana sahip olacağı belirtildi. İcra kurulunun, belirli aralıklarla toplanacağı ve çalışma grubunu bilgilendireceği vurgulandı. İcra kurulunda yer almak isteyen / katılması önerilen katılımcıların Bengisu Özenç ile (bengisu@sefia.org) iletişime geçmesi ya da anketi doldurulması gerektiği iletildi.
- Çalışma grubu toplantılarının 2 ayda bir yapılacağı, çalışma grubu toplantılarının gündemi oluşturulurken çalışma grubu katılımcılarının fikirlerinin alınacağı belirtildi. Çalışma gruplarının metodolojisine dair belgenin, toplantı tutanağı ile birlikte katılımcılarla paylaşılacağı belirtildi. (Ek-3)
- J-PAL anketinin doldurulması konusunda çalışma grubu üyelerinin yönlendirilmesi ihtiyacı iletildi.
- Çalışma gruplarının çalışma metodolojisini açıklayan yöntem belgesinin katılımcılar ile paylaşılacağı belirtildi.
- İMSAD, 2 ayda bir gerçekleşen çalışma grubu toplantılarının sabit bir tarihte gerçekleşmesi önerisini ilettili.

**EK-1 Katılımcılar:**

Aygen Erkal (İMSAD)

Banu Demir (Bilkent Üniversitesi)

Başak Demir (B4G)

Bengisu Özenç (SEFİA)

Canan Derinöz Gencil (TÜRKÇİMENTO)

Cem Menase (New Unicorn)

Çiğdem Önsal (EİB)

Esra Kıvrak (Bankacılık Sektörü)

Gülcan Uysalol (ASSAN Alüminyum)

Güneş Aksoy (B4G)

Koray Hatipoğlu (TÜDOKSAD)

Merve Birdal Griessl (B4G)

Nezahat Yıldırım (B4G)

Nurşen Numanoğlu (TÜSİAD)

Seda Karamanoğlu (J-PAL)

Serpil Çimen (TÇÜD)

Simay Kardeş (B4G)

Şükrü Ünlütürk (B4G)